



МАТЕРІЯ ТА СВІДОМІСТЬ

Доц. Спиця Н.В.



“Велике основне питання усієї, особливо новітньої, філософії – це питання про відношення мислення до буття”

Фрідріх Енгельс

Проблема відношення свідомості та матерії:

МАТЕРІЯ

- Специфічний випадок свідомості?
- Атрибут невідомої субстанції?
- Первинна? по відношенню до свідомості (природа)

СВІДОМІСТЬ

- Специфічний випадок матерії?
- Атрибут невідомої субстанції?
- Первинна? по відношенню до матерії? (Бог, дух)

Дві різні реальності

Найбільша філософська категорія

Буття – я **Є**, я існую, маю буття; все те, що існує

З XVIIIст. – **ОНТОЛОГІЯ** – вчення про буття, про його першооснови; інтерпретація світу через категорії філософії.

- **Субстанція** – (лат. *substantio* – **сутність, щось, що лежить в основі**) Внутрішня єдність багатоманітності конкретних речей, подій, явищ та процесів через які субстанція існує. Першооснова буття, що існує в собі та не потребує інших речей для пояснення себе.
- **Субстрат** – (лат. *substratum* – **основа**) загальна матеріальна основа явищ, стійка та незмінна.
- **Суще** – те, що існує.
- **Сутність** – найважливіші, найзагальніші, фундаментальні властивості

Некласичні концепції:

Буття

- процесуальність, мінливість, незавершеність; не є предметним.
(Хаос, Бог, свідомість, воля, екзистенція)




Суцце

- усталеність, оформленість, завершеність
(Порядок, речі, світ уявлень)



Концепції буття: відношення матерії та свідомості

- МОНІЗМ (1)
(ідеалізм, матеріалізм)
- ДУАЛІЗМ (2)
- ПЛЮРАЛІЗМ ()

МАТЕРІЯ

- Матерія = з давньогрецької “речовина”
- Типове визначення:
 - “об'єктивна реальність, що існує незалежно від сприйняття”
- **Матерія** – фізична реальність – субстанція, яка має атрибути **протяжності** та **часу**
 - (Р. Декарт)

В.І. Ленін

“Матеріалізм та епіріокритицизм”

- Визначення поняття матерії через властивості:
- - “даність у сприйняттях”
- - “об’єктивна реальність”



О.Ф. Лосєв

“Діалектика міфу” (1930)

- Критика:
- - некоректність визначення матерії через психічне (сприйняття)
- - поняття матерії не тотожне за змістом поняттю об’єктивної реальності



Атрибути матерії:

- **Простір** – протяжність
(продовження одного і того ж суцього)

місце
(відношення речей)

- **Час** – тривалість
(продовження одного і того ж, фаза)

черговість

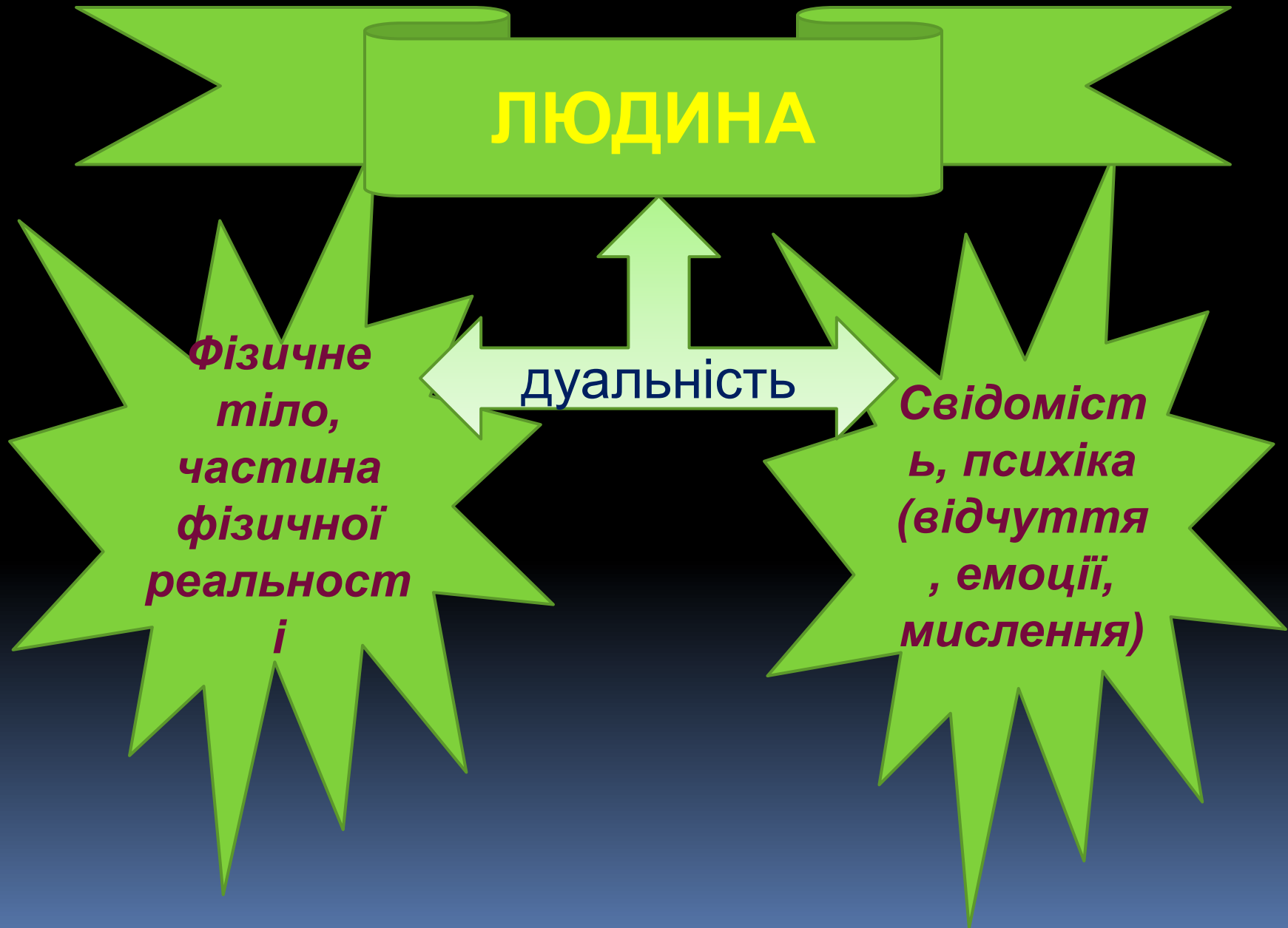
(місце серед інших подій)

РУХ – спосіб існування матерії

Атрибути – від початку притаманні, необхідні, абсолютно обов'язкові властивості



Психофізична проблема:



- Якщо Людина – це МІКРОКОСМ!
тоді, не тільки вона наділена свідомістю!



СВІДОМІСТЬ (проблеми пізнання):

- Не предмет (річ) !
- Не об'єктивні
(необ'єктивні) дані !
- Не спостерігається зі
сторони !

СВІДОМІСТЬ

- *"...чиста суб'єктивність, яка не підвладна людському осягненню"* ;
- *"...З одного боку усвідомлення предмета, з іншого боку усвідомлення себе"*

(Г. Гегель)

Матеріалістичні погляди

Свідомість – специфічні процеси мозку, будь яка дія людини – результат роботи нейронів

- АЛЕ !!! :

Чи можна пояснити існування особистих **бажань, мрій, сподівань** лише нейрофізіологією?

ІДЕАЛІЗМ:

- фізична реальність
– продукт людської
свідомості (соліпсизм,
суб'єктивний ідеалізм), або
прояв духовного
начала (об'єктивний ідеалізм)

Ідеалістичні погляди

- Суб'єктивний ідеалізм (людська свідомість):

Соліпсизм – “мислю, отже існую” (sole – єдиний)

- Об'єктивний ідеалізм (універсальне духовне начало):

світ Ідей (Платон);

Середньовічне розуміння Бога;

розгортання абсолютного духу

(Гегель);



Дякую за увагу!

Доц. Спиця Н.В.

The background features a complex geometric design with dark blue and black tones. A central point from which several lines radiate outwards, some in a reddish-pink hue. There are also several overlapping triangular and quadrilateral shapes in various shades of blue and black, creating a dynamic, abstract pattern.